

મરણ ક્રીયા

અને તે પાછળ થતા

ખરચ.

લખનાર

મ. જી. ભાડેનાં.

કીંમત ત્રણ આના.

ગુજરાત વિદ્યા-પીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંભાલ

૩૮૮૪

બ નામે ખુદા !

આ કેતાબ મારા અતી વહાલા
અર ! અને નેક માતપીતાજીની
લલી યાદમાં અર્પણ કરું છું !

ગૂજરાત વિદ્યાર્પીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાષ્ટિ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૩૮૮૪ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ અરુદિટા

વિષય ૫૮૪૪૬: ૬૨૮

પણ પછવાડે જરયોશ્તી ધરમ
 મુજબ કરવા જોગ ધરમ
 કીયા તથા તેના
 ખરચની વીગત.

માણસ જ્યારે અવાચક થઇ જાય તે
 છેલ્લો દમ ચાલે ત્યારે તેના કાનપર પડીને
 “યથા અહ વધરયો” ના પાક કલામો પાસે
 ઉભેલા કોઇખી શખસે મોહટે સાહે બણવા
 કે જેથી મરનારનો છેલ્લો દમ આસાનીથી
 દેહથી છુટો થઇ શકે. એ જરૂર ધ્યાન પર
 લેવું. તે વખતે બનતાં તુલીક શોરબકાર ને
 રડાપીત નહીં કરવી, પણ જીવને શાંત
 રાખીને પાક કલામો બણવા શરૂ કરવા. પછી

રવાન (જીવ અથવા આત્માનું આ ફાની
 દુનિયામાંથી જવું) અથવા મરનારનાં દીલને
 તાઝો નીરંગ (ગાય અથવા બલદનું મુતર)
 લગાડીને પાક (તાઝાં) પાણીથી અંગ સાફ
 કરવું ને સોજળાં ઘોએલાં કપડાં પેહેરાવવાં,
 અને એક માણસે “કમના મજદા,” “અહુરમજદ
 ખોદાય” અને “ જસમે અવંધહે મજદ ”
 બણીને કુસ્તી બાંધવી ને તેના શરાહની (રવાનને
 પથ્થરની લાદી પર મેલીને સચકવાની જગા)
 જગા આગળથી ત્રણ કદમ દુરની જમીન
 સાફ કરી તે પર સોજી ચાદર યા પીછોડી
 પાંથરીને ગુજરનારને મુકે અને તેની
 આગળ “ અખેમ વોહ ” ના પાક કલામે
 બણુવા ને “ એક જોડે ” (ધરનાં બે
 માણસોએ) પવિત્રાઈથી કુસ્તી પાદીઆબ
 કરી “ પેવંદ ” (નારાંતો એક છેડો એક

જલુ હાથમાં પકડે ને બીજો છેડો બીજો ઘણી
 પકડે) પકડીને મરનારની છાતી પર હાથ
 રાખીને “યથા અહ વધર્યો”ના પાક કલામો
 બણતાં—નસાખાનામાંથી જોડવાલા આવે ત્યાં
 સુધી—ખેસી રહેવું. (એ “યથા અહ વધર્યો”
 ના પાક કલામો મરનારની આગળ બણવાથી
 ગુજરનાર માણસના આત્માને શાન્તી મળે છે.)
 નસાખાનામાંથી જોડવાલા આવે ને નાહીને
 સોજામાં કપડાં પેહેરીને પેવંદ વળગીને “સરોસ
 બાજ,” “અસ્તવધતીશ અપહે” સુધી
 પઢીને રવાનને “સગદીદ” (સગ=કુતરો અને
 દીદ=ખતલાવવો) કરાવવું. રવાનને પાંચ વખત
 સગદીદ કરાવવું. પ્રથમ કફન પેહરાવતાં, કફન
 પેહરાવી રહ્યા બાદ, નસેસાલાર ગેહાનમાં
 લાસ મેલે તે વખતે, ગેહ સારી રેહ્યા બાદ,
 તથા મરનારનાં શબને દીવસે કે રાત્રે ઘરમાં

સંજોગીને મુક્યા પછી જ્યારે જ્યારે “ જોહ ” બદલાય ત્યારે પણ સગદીદ કરાવવું. પછી ગુજરનાર શખસનાં બદનને કપડાંના પાંચ બાંધથી બાંધવું. દરેક વખતે અકેક “ યથા અદ્ વધરયો ” પઢતાં બાંધે. (૧) બાંધ ગરદને, (૨) બાંન્તે હાથની બાજુએ, (૩) કમ્મરે, (૪) પગના ગુડા જાંગને, (૫) પગની ધુંટીએ. એ રવેશે ક્રિયા કરી મોહડું, આંખ, નાક, ખુદ્ડું ઉંધાડું રાખવું. મરનારનું મોહડું દક્ષીણ અથવા પશ્ચિમ દીસા તરફ રાખવું ને પથ્થરની લાદી પર રવાનને મેલવું.

આપણા ખુલ્લું જરથોસ્તી દીનના તરીકે મુજબ ગુજરનાર માણસ સાર તેની “શરાહ”ની જગા એવી બનાવવી કે તેનાં કદ ઉપરાંત આજુબાજુ વધારે જગ્યા દબાય નહી તેની સંભાળ રાખવી, કે જેથી જોષએ તે કરતાં

વધુ જગ્યા મરનારનાં નસાયા પક્ષીદ અથવા
 ખરાબ ન થાયે. અવસ્તામાં એવું જણાવેલું છે
 કે ગુજરનારનાં તન માટે એક “કટ” બનાવવો
 જેને “ગ્રાધઓ કટ” કહે છે. એટલે રવાનનાં
 માથાંથી પગ સુધી તેમજ આજુબાજુથી તેનાં
 બદન કરતાં વધુ જગ્યા દબાય નહીં એવી
 જગ્યા બનાવવી. તેથીજ પથ્થરની લાઠીઓ
 હાલમાં વપરાસમાં લેવાય છે. પછી રવાનને
 સગદીદ કરાવવું. રવાનને સગદીદ કરાવીને ત્રણ
 કશ ખેંચીને તે પેવંદ થયેલી જોડ અલાહેદી
 બહાર આવી બાજ મુકી તન પાક કરે. પછી
 થોડેક કદમ દુર આતશ રોશન કરવો ને રવાન જ્યાં
 સુધી ધરમાં રાખે ત્યાં સુધી “પ્રુસખોધ”
 (સુખડ લોખાન આતશ પર મુકવું) બાલવી ચાલુ
 રાખવી કે જેથી રવાનનાં દીલપરની પક્ષીદીનાં
 જીવજંતુઓ નાશ પામે ને આજુબાજુનાં જીવતાં

અપસોને હેરાનગતી પુગે નહી. માણસ મરણ
 પામે અને જીવ જતો રહેવા પછી શરીરમાં
 બોહીનું ફરવું બંધ પડી જવાથી શરીરમાંનું
 માસ કોહવા માંડેછે ને સડી જાયછે તેથી તેને
 “નસો” કહેછે. “નસા”ને દોષમે લક્ષ જનારાઓને
 “ નસેસાલાર ” કહેછે. (“ નસો ”=વાસ
 ભારતી અથવા કોહી જતી ચીજ અને “સાલાર”=
 લક્ષ જવું.) અને એક મોખેદને આતશ આગળ
 બણતર બણવા ફરમાવવું ને ઠીવસના દર
 કલાકના છ આના લેખે પૈસા આપવા ને આખી
 રાત જો હોય તો રૂપીઆ ચાર આપવા. અગર
 જો ધણોજ ગરીબ માણસ હોય ને પૈસાની જોગ-
 વાઈ નહી હોય તો તેઓએ મોખેદને બદલે ધરના
 કોઈ માણસે કુસ્તી પાદીઆબ કરી “ અષેમ
 વોદ્દ, ” “ યથા અદ્દ વધરયો ” જેખી આવડે
 તે આતશ ઉપર સુખડ લોખાન બાળીને

મણ્ણતાં રેહવું. મોખેદ પાસેજ મણ્ણાવવાની
કંઈખી અગત નથી.

નસાખાનામાંથી “ નસેસાહારો ” (ગુજર-
નારને દોખમે લખ જનારાઓ) જુનાં ધોએલાં
કપડાં પેહરી હાથે પેવંદ કરી તે ગુજરનારના
કથની જગા આગળ ત્રણ કદમ દુર રહી
“ સરોશ બાજ ” “ અસ્તવધતીશ અપહે ”
સુધી પઢે, પછી એક મોખેદની જોડ તન
સાફ કરી, સ્વચ્છ કપડાં પેહરી, પવીત્રાધથી
કુસ્તી પાદીઆખ ડરી, પોતાની ફરજ્યાત ગુજરી,
જમો પીછોડી પેહરી, પેવંદ બાંધીને “ ઘેહ-
સારણું ” પઢવાનું શરૂ કરે.

“ ઘેહસારણું ”—યજ્ઞશતેના ૨૮ મા “ હા ”
થી ૩૪ મો “ હા ” છે તે ગાથાવાણીના
અવસ્તા રૂવાનની આગળ ગેહસારણા તરીકે
પઢાવવા તેનું કારણ એ કે મરણ પામેલાં

આદમીનાં શરીર ઉપરથી નીકલતી ગલીચીથી
 જીવતાં આદમીઓને નુકશાન નહીં થાય. દેહ-
 સારાણું પુરું થયા પછી “નસેસાલારો” પેલાં
 રૂવાનને સગદીદ કરાવે, ત્યાર પછી રૂવાનને ઘેરની
 બહાર લાવીને બીજા “ખાંધીઆઓ” (ખાંધપર
 લખ જનારા) પેવંદ કરી “બાજ” લખ બાહર
 ઉભા રેહ ને તેની સાથે હમાજોર થઈ રૂવાનનું
 મોહકું આગળી તરફ રાખી દોખમે લખ જાય.
 રૂવાનને દોખમાં પર ઉંચકી લખ જવા
 “નસેસાલાર”ની એક જોડ, ને “ખાંધીઆ”ઓ
 એથી વધુ, જેવું રૂવાન વજનમાં ભારી હલકું
 હોય તે મુજબ “નસાખાના”માંથી બોલાવવા.
 “નસાખાનું” એટલે “નસેસાલારો,”
 “ખાંધીઆ” વગેરે રેહનાર શખશોની મુંબઘની
 પારસી પંચાએત તરફથી મુકરર કીધેલી ચોક્કસ
 જગા અથવા મકાન. મરનારનાં શરીરને સૂર્યન

રોશનીમાંજ યાને દીવસની “ હાવન,”
 “ રપિથવન,” કે “ ઉજીરન ” એ ત્રણ
 ગેહોમાંની એક ગેહમાં અવલમંજલ (દોષમે)
 પુગાડવું જોઈએ. “પાયદસ્ત કાહડવી” એટલે
 રવાનને અવલ મંજલ પુગાડવાનો જે વખત
 મુકરર કીધો હોય તે.

મુંબાઈની પારસી પંચાએત તરફથી મુખ્યમાં
 રવાનોને માટે ઘટતો ને વખાણવા લાએક
 બંદોબસ્ત કીધેલો છે. રવાનને માટે નવાં
 કપડાં મંગાવવાં હોય તો ર. ૩)માં મોકલાવી
 આપે છે:—

દગલીના ર.	૦૥
લેંગાના	૦૮
સહરાના	૦૮
કસતીના	૦૮
કાછાના	૦)૮
જોડાના	૦૮

દસતાના જોડ	૦)~
પીછેડીનો	૦)~
કાન બાંધણું	૦)~
ગાડીનો	૦)~
ટાપીનો	૦)~
નાડાનો	૦~
પાધડીના	૦
પગે બાધવાનું	૦)~

૩. ૩૧

મરનારનાં શરીરને માટે લોખંડની “ગેહાણુ”
 નવી મંગાવવી હોય તો લાંબા પગનીના ૩. ૧૮),
 વાળેલા પગનીના ૩. ૧૫)

દાંડા (નાલાં રૂવાન સારના ૩. ૮)

નાલાં બચ્ચાંનાં રૂવાનને માટે તાંબાનાં પતરાં-
 ના ૩. ૩) ને લોખંડનાં પતરાંનો ૩. ૧૧)

“દુ'ગરવાડી” (દોખમાવાલી પહાડી જગા)
 પર મુ'બાઇની પારસી પંચાએત તરફથી રવાનને
 અવલમંજલ પોંદ્યાડવાનાં ફંડમાં બરવાને
 લવાજમ (કે જે પૈસામાંથી “ નસેસાલારો, ”
 “ખાંધીઆ” વગેરે વગેરેના કરવા પડતા ખરચની
 જોગવાઈ કરવા સાથે) “મોહટાં રવાન ”ના આંઠ
 રૂપીઆ ઠેરવેલાછે, “ હાંન્ડાના રવાન ”ના પાંચ
 રૂપીઆ ઠેરવેલા છે તે “ ન્હાનાં પતરાંવાલા ”
 રવાનનાં રૂપીઆ ત્રણ ઠેરવેલા છે. જેઓ ગરીબ
 હોએ તેઓ પાસેથી રૂપીઆ સવાળે, સવા, તે
 એક અનુક્રમે ઠેરવેલાછે, તે “ સગડી ” પર
 પંચાએતના કલાર્કને આપીને મરનારનું
 નામ, નીશાન, ઠેકાણું, ઉમર, મરણ નીપજવાનું
 કારણ વગેરે વગેરે ખુલાસો લખાવીનેજ
 મરણની સરટીફિકેટ લેવી.

જે બે મોખેદોએ “ ગેહ સારનાર ” તરીકે

કામ કીધેલું હોય તેજ જોડને “ પાયદસ્તે ”
 (પાએ=પગ અને દસ્ત ખોટી રીતે રક્ત=
 જવું ને બદલે બોલાય છે; પાએદસ્ત=પગે
 ચાલીને મરનારની લાસની પછવાડે દોખમે
 જવું.) રૂવાનની પછવાડે દોખમે સુધી મોકલવી.
 વધારે મોખેદો મોકલાવીને નાહેકનો બાહારનો
 જુઠો દેખાવ બીલકુલ કરવો નહી. “ગેહ સારનાર”
 તેમજ “ પાએદસ્તે ” જનાર મોખેદની
 જોડને “ ગેહ સારવાનો ” લવાજમ દરેક
 મોખેદને રૂપીઓ એક એક આપવો તથા
 દોખમે “ પાયદસ્તે ” જવાનો લવાજમ દરેક
 મોખેદને રૂપીઓ એક એક બીજો આપવો.
 “ પાએદસ્તે જવાની બીના ”—જુઓ
 પાનું ૩૬ મું.

બેરાંઓએ “ બેસવા ” તથા “ ઉઠમણાં ”
 માં જતી વખતે જાણવું અગત્યનું છે જે પોતાની

ગુંબસ મુજબ મરનારની નમ્રઅતે સુખડ લખ
 જવું અને રવાનને “ સેજદો ” (ગંભીરાઈથી
 વાંકા વક્ષીને નમન કરવું) કરી પવિત્રાઈથી
 કુસ્તી પાદીઆખ કરી સુખડ આતશ પર
 મુકવું ને અવસ્તા પઠવી ને મરનારની નમ્રઅતે
 “ પતેત ” બણુવી. ખાલી રૂદન રડવા કે
 તારીમારી નીંદા ને ફેાકટના કુઠલા કરવા નહી.
 એજ માફક માટીડાઓ “ઓટલે ” “ઉઠ્યાણે”
 જાય ત્યારે કુસ્તી પાદીઆખ કરીને ઘટતા
 અવસ્તા ચોપડીમાંથી મરનારની નમ્રઅતે
 બણુવા, તેમજ મોહટે મોહટે સાદે એક બીજ
 સાથે તારીમારી તથા દુનિઆદારીને લગતી
 બાબદો પર ચુનોચરા અથવા તકરાર તે વખતે
 કરવી નહી. તેમજ ઘેરઘણીએ એવે વખતે
 “ જમે જમશેદ ” વાલી સસતી ચાર આનાવાલી
 કીમતે છપાવેલી બણુવાની ચોપડી દરેક ઓટલે

ઉઠીયાણે આવતા શખશોના હાથમાં મુઠવી;
 તેમજ તાણું પાણી કુસ્તી પાદીઆખ કરવાને
 સાર તૈયાર રાખવું ને નહીં કે આધસનાં ઠંડાં
 પાણીની તેમજ “ પાએદસ્તે ” જનાર શખસો
 સાર બાકુતી ઘોડાગાડીની તૈયારી કરવાની દોડા-
 દોડી કરવા પાછળ વખત નાહિકનો ગુમાવવો
 તેમજ “ ઓટલો ઉઠયાણું નથી ” કરીને મોએદ
 પાસે સલામ કરાવીને જુદી બાંગ (બુમ) મરાવવી
 નહી પણ સૌથી બેહેતર એ છે જે “ ગેહસારણું ”
 જેવું ખલાસ થઈ રહે ને રવાનને “ સેજદો ”
 કરવા મીજલસના શખસો ઉઠે ત્યારે કાઈ ઘટતી
 જગાપર દરેક જણની નજર પડે તેમ એકાદ
 “ કાર્ડ બોરડ ” (બાડાં ઠાગજ) પર લખવું
 કે “ ઓટલો ઉઠયાણું ” ફલાણે ફલાણે ઠેંકાણે
 થશે અથવા નહી થશે કે જેથી મોએદ પાસે
 બુમ પડાવાનો રવધયો દુર થાય. બનતાં સુધી

એવાં એવાં હલકાં કામો ગરીબ ખીચારા
 મોખેદાને સોંપવાથી આંચકા ખાવી જોઈએ
 કે જેથી ધરમગુરુ વર્ગ તરફ માન ને ઈજ્જતમાં
 વધારો થવા પામે.

પેહેલા ત્રણ દાહાડા ને ત્રણ રાતજ રવાન-
 વાલી જગાએ ચેરાગ તથા આતશ રોશન
 રાખવો.

મરનાર ગુજર પામે કે તરતજ “ દરેમેહર ”
 અથવા અગીઆરીમાંજ “ સરોશ ” શરૂ
 કરાવવા, એટલે “ હાવન ” ગેહમાં સરોશની
 ખસનુમ ને યજ્ઞશની કરાવવી. તેનો લવાજમ
 રૂ. ૨). ત્રણ દીવસ સુધી દરેક ગેહમાં સરોશના
 દરન ધળવવા. તેનો લવાજમ દરેક ગેહના
 રૂ. ૦) = તથા ત્રણ દીવસ સુધી “ અધવિસ્ત્રુથેમ ”
 ગેહમાં (રવાન જે ઘેરમાં ગુજરે ત્યાં) સરોશનું
 અફરગાન કરાવવું (“ યો વનતો ક્યહહે ” નો

કરદો ભણાવવો) તેનો લવાજમ રૂ. ૦૧
તથા ત્રણ દહાડા સુધી બને તેજ “ વંદીદાદ ”
(પાછલી રાતના) કરાવવા. તેનો લવાજમ
એક વંદીદાદની એક જોરના રૂ. ૩)

એ ઉપલી “ સરોશ ”ની કીચા મરણુ વખતે
યતી માઠી અસરો દુર કરનારી તરીકે,
મરનારનાં રવાનની પાસખાની તરીકે, (જેમ
એક બચ્ચું દુનિઆમાં જન્મ લેયત્ય ત્યારે
તેને બોલવા મુકવાની વાચા નહી હોવાથી
પોતાની મુશ્કેલી પોતાના માતપીતાથી ટળેછં
ને તેની ઘટ્ટી પાસખાની ને સંભાલ લેવાયછે
તેજ માફક જ્યારે એક ઈનસાનનો પ્રાણુ
દેહથી છુટો પડે કે તે બોલી ચાલી શકતો
નથી તેમજ કશીખી રીતની હીલચાલ કરી
શકતો નથી, કે જેથી પક્ષીદી વગેરે નસા
બચેલી સ્ત્રીજોના હુમલાથી પોતાનાં શરીરની

સંભાલ અથવા પાસખાની કરી શકે)
 જીવતાંનાંખી મનને હીમત આપનારી તરીકે,
 ઠરાવેલી છે. તેમજ જીવતાંઓને બોધ ને
 શીખામણ આપે છે તે એ કે મરણ પછી બધું
 અહીંનું અહીંજ રહે છે પણ જે કંઈ રૂવાનની
 પાસખાની (સંભાળ) કરવા અને રેહબરી
 (રેહ=રસ્તો અને બર=ફારસી જુખાનમાં
 “ બોરદન ” = લઈ જવું અથવા બતલાવવું)
 કરવા ઉભું રહેછે તે કાંઈજ નહીં પણ “સરોશ”
 અને પાક કલામોનું ભણતર, ભક્તિભાવ
 અને નમનતાઈ ભરેલો દીનદારી છે, તેથીજ
 એ પેહલા ત્રણ ઠાઠાડા સુધીની “સરોશ” નું
 ભણતર ને કીયા અગીયારીમાંજ (પાક જગા
 છે તેથીજ) થાયછે. ત્રણ દીવસે રાતના “અર્ધ
 વિસ્ત્રુથેમ ” ગેહમાં “સરોશ” નું આફરંગાન
 પઠાવવું. પેહલા ત્રણ ઠાઠાડા સુધી

“ફરોહર” ની કીયા બીલકુલજ થતી
 નથી; કારણ કે પહેલા ત્રણ દાહાડા ગુજરેલાંનાં
 રવાનની આ ખાકી જહાનમાં હાજરી હોવાથી
 તેની પાસખાની અને રાહુખરીને માટે
 તેમજ મરનારની લાસ તુરતનીજ દુખમે
 લેષ જવાયલી હોવાથી “દરૂંજે નસુસ” ના
 ઉપદ્રવની માડી અસરો થોડી કે ઘણી
 ઘેરમાં રહેલી હોવાથી, તે ઘેરમાં પાક
 મીનોઓ કે અશોનાં ફરોહરોને લગતું
 કાંઈખી કરવું નહી, અને જો એકખારગી
 કાંઈ ખીજું કરતું હોય તો તેટલા ત્રણ
 દીવસો મોકુફ રાખવું, પણ તે પછીથી
 એટલે એથે દીવસથી તે ઘેરમાં તેઓને લગતી
 કીયાઓ કરવી જોઈએ. જો કદાચ “મુકતાહ”
 ના દીવસોમાં મુકતાહ માંડ્યા હોય ને રવાન
 થાય તો મુકતાહ તરતજ ઉંચકી લેવા ને મુકતાહને

લગતું કીયાકામ પહેલા ત્રણ દીવસ બંધ રાખવું ને ચોથે દિવસે મુક્તાદ ફરીથી માંડીને કીયાકામ શરૂ કરવું.

એનું કારણ ફક્ત “ સુખશાન્તી ” નો મુખ્ય નીયમ સમાયક્ષો સમજવો જોઈએ. જેમકે “ મરકી ” ના વખતમાં મરકીનો ચેપ વધુ ફેલાય નહીં ને જીવતાં આદમીઓની આમદાનીથી વધુ ફેલાવો થાય ને જીવતાંઓ તેના ભોગ નહીં થઈ પડે તેની ધટતી સાવચેતી ખાતર જ્યારે કોઈ એકાદ જગા અથવા ઘેરમાં મરકી અથવા કોલેરા જેવા ઉડતા રોગોની હસ્તી માણુમ પડવે સતાવાલાઓ તરફથી તે જગા અથવા ઘેરમાંથી તરતજ માણુસોને દુર કરાવીને તે જગાને દવાઈથી તેમજ સુરજના તડકાથી સાફસુફ કરી નાંખેછે ને આંઠ દસ અથવા પંદર દીવસો સુધી તે જગા અથવા

ઘેરને માણસોના વસવાતથી રક્ષણ કરેછે, કે જેથી એપી રોગ વધુ ફેલાવો કરે નહીં. તેજ માફક ઊપલો નીયમ આપણા મોતેબર ધર્મમાં ઉપર દરશાબ્યા મુજબ સમાએલો છે.

ત્રીજે દહાડે પાછલી રાત્રે-ઊશહેન ગહેમાં મરનારની નહએતે ચાર બાજ ધળવવી

૧ લી—રશને આસતાદની બાજ (રાસ્ત ધનસાફ; રાસ્ત પ્રમાણીક પણું.)

૨ જી—મીનો રામની (સારા કામકાજનો પમરાત.)

૩ જી—સરોશની (બહેસ્તી રવાનો-આગળ થઈ ગએલાં—તેઓ સાથે મરનારની મુલાકાત થાએછે તેના નીશાની તરીકે સરોશને યાદ કરાવાનું.)

૪થી—અરદા ફરવશની (મરનારનાં ફરોહરનો તેના જીવતાં સગા બહાનાઓ સાથનો મીનોઈ સંબંધ)

છેલ્લી બાજ સાથે “ શીઆવ ” અથવા
 “ જામેએ અશોદાદ ” (જામે=કપડાં, આશો-
 દાદ=અશો. લોકોને સખાવત) સાથે કુટ
 ધળવવી. તેનો લવાજમ રૂ. ૧) — (શીઆવ
 મોખેદને આપી દેવો કે પેહરે).

ચોથે દહાડે (ચહારમને દીને) — બામદાદમાં
 ચાર મોખેદો પાસે “ ધુપ નીરંગ (નીરંગે બુધ
 દાદન) નું આફરંગાન મરનારની નમ્રએતે કરાવવું.
 તેનો લવાજમ દરેક મોખેદને રૂપીઆ એક.
 અને પછી હાવન ગેહમાં યજ્ઞશને, બાજ,
 આફરંગાન અને સતુમ અરદાફવશતું
 બણાવવું.

(એ ઊઠમણાને “ પાદરૂ જેહુ ” એટલે
 “ રવાનને સારા નરસા દુનિઆમાં કામઠાજ
 કરવાનો બદલો મેળવવાનો વખત ” કરીને
 કહે છે).

ચહારમનો શીઆવના... ... રૂ. ૩૧.

જાજ શીઆવ સાથે ઇજ્જમથાના	...	૩. ૧)
ખાજ શીઆવ વગર બણાવવાના	...	૩. ૦
આફરંગાન બણાવવાના	...	૩. ૦
યજ્ઞશની બણાવવાના	...	૩. ૧)
ફરવશી બણાવવાના	...	૩. ૦
સતુમ બણાવવાનો	...	૩. ૦) =
સરોશનાં બણાવવાનો	...	૩. ૧)
વંદીદાદના	...	૩. ૩)
ગાહમ્યારની વીસપરદના	...	૩. ૨.)

આહારમને દાહાડે બેજ મોબેદોને (નાહની-આ) જમાડવા. જમી રહે ને ચાર આના દરેકને આપવા. આહારમની સહવારે “હાવન” ગેહુ-માં બેજ મોબેદો પાસે દરેમેહેરમાં અરદા-ક્રવશની ઇજ્જશને તથા અરદાક્રવશ અને સરોશની ખાજ ઇજ્જવવી અને દરેક મોબેદને ૩. ૧) આપવો.

મરનારના ત્રીજા દાહાડની “ ઉશહિન ”
 ગેહથી ચાહારમની શરૂઆત થાય છે તે વખતે
 મરનારની કરણીનો હીસાબ લેધને તેનો બદલો
 એ વખતે ખામદાદ પછી આપવામાં આવે છે.
 તેથીજ ઉપલી ચાર બાજે ધનવવામાં આવે
 છે. ત્યાર પછી રવાન “ ચીનવદ પુલ ” પરથી
 બેહસ્ત અથવા દોજખનો રસ્તો પસાર કરે છે.
 તે વખતે ઉપલી “ ધુપ નીરંગ ” ભણાવે
 છે. તે ભણતરમાં સરોશનીજ ખશનુમન તથા
 આગળ થઈ ગયેલા અશો લોકની નામ બ
 નામ યાદ કરવામાં આવે છે તથા કુલ જહાનનાં
 અશોઓનાં ફરોહરોની યાદ કરવામાં આવે છે,
 કે જે વખતે રવાન “ ચીનવદ પુલ ” ઉપરથી
 પસાર થઈ પેલી મીનોષ દુનિયા એટલે પાક
 બેહસ્તમાં જાય છે. તેથીજ ધુપ સારવામાં
 નામીયાં નરનારીઓની યાદ ગોયા તેઓએ

કીધેલાં નેક કામોના પમરાત વચે કરવી. અને “ દહમ ” યાને “ ભલાં ” નરનારીઓની યાદનું આદરંગાનની દુઆનું ભણતર કરવું. તેથી એ અવસરને છાજતીજ (૧) ચાર બાજ (૨) શીઆવની મોખેદને સખાવત (૩) ધુપ નીરંગ અને (૪) દહમનું આદરગાન વખતે પુલ્લગુજાર વખતની મીજલસ જીવતાં-ઓના હકમાંથી ફાએદાકારક તેમજ બોધકારક છે તેથી એ ક્રીયાકામ બજાવવામાં આવે છે.

ચોથે દહાડે હાવન ગેહમાં “ અરદાફવશની આરાધના ” કરવાનું કારણ એ કે તે દહાડે તેનાં ફરોહરનાં માનમાં અર્પણ કીધો છે અને તે વખતથી તે ઘેરમાં “ દરજે નસુસ ”ની હાજરીથી જે ખરાબ અસરો થવાનો સંભવ હતો અને પવિત્ર ક્રીયાઓ કરવાનો અટકાવ હતો તે દુર થઈને તે ક્રીયાઓ પાછી ચાલુ કરવાની છુટ

થાય છે. એ ત્રણ દીવસોમાં જે બણતર બણવામાં
 આવે છે તેમાં પણ “રામસની”નો ફરો પઢવો
 નહીં જોઈએ. “સરોશ” કરતી વખતે યજ્ઞશનેના
 ૮) મા “હા” માં રાથવીએ “ખરે તેનરો”
 નહીં પઢવો, પણ “એશમાસય યોયદીમયા”
 તું પદ પઢતાં આતશનાં પાતરાંમાં જોએ
 (પુસખોધ) મેળવી. “ખરે તે નરો” એટલે
 અએ મરદ, આ મીઅજદતું ખાણું પુશીથી હું
 જે રાથવી છું તે તુંને આપું છું. તેથી એ બોલ
 ગમગીનના વખત પર બણાતા નથી. એજ
 મુજબ “અહમાધરએશય” એક દુવા છે તેમજ
 “જસમે અવંધહે મજદ”માં “રામનો ખાસતરે”
 નહીં પઢવો. તેમજ ત્રીજી રાત્રે ઉશહિન ગેહમાં
 “મીનો રામની” બાજની વખતે બી ઉપલા પદ
 બણવા નહીં. તેજ મુજબ યજ્ઞશનેના ૬૮ મા
 “હા” માં “અહમાધરએશય” નહીં પઢવી.

દસમાં (દેહ=દશ; દહુમ=દશમું=દશમે દીવસ) ને દીને અરદાક્રવશ તથા સરોશના દરન તથા શીઆવ ઇબ્તવા, અને ઇબ્તશની, ને ફરોખશી સતુમ બણાવવું (જશન કરતી વખતે મોઝેદ દીઠ આંઠ આના આપવા).

માસીસો એટલે ત્રીસમે દહાડે “સીરોજ” (સી=ત્રીસ અને રોજ=દહાડો) ની ખશતુ મનની યજ્ઞને ને ૩૩ સેકલા દરનજ (ભુંજેલા તથા તરેલા જેને “ચપટાં” કહેછે તે નહી) ને મેવો તથા ફુટ મુકી સીરોજની બાજ ઇબ્તવા અને આફરંગાન, સતુમ પઢાવવું.

ખરા દીવસે (એટલે માસીસાને બીજે દીવસે) અરદાક્રવશની નઈઅતે દરન, યજ્ઞને, આફરંગાન, ફરોખશી, ને સતુમ પઢાવવું, ને શીઆવ ઇબ્તવા.

પછી દર મહીને મહીને રવાનનો ખરો દહાડો (રોજગાર) આવે ત્યારેખી બાજ, આફર-ગાન, યજ્ઞની, ફરોખશી ને સતુમ પઢાવવું.

છમસી એટલે છ માસની ક્રીયા બીલકુલજ કરવી નહી. એ તો દેખાદેખીથી રેવાજ પડેલો છે.

વરસીને દહાડે (વરસ દહાડે) માસીસાની માફકજ ક્રીયા કામ કરાવવું.

મુકતાદ ૧૦) દસ દીવસજ માંડવા. ૧૨) મો મહીનો “અસપંદારમદ” મહીનાના “આસતાદ” રોજથી તે “વહેસ્તોયસ્ત” પાંચમો ગાથા ઘઘંબાર સુધીજ. તે વખતે કળશીઆ પર કળશીઓ મુકવો નહી પણ છુટા છુટા મુકવા ને તેમાં દરરોજ તાજી પાણી ભરીને મુકવું ને બીજાં જુદાંજ વાસણમાં પુલો મુકવાં તથા એક બીજાં વાસણમાં તાજી ફુટ મુકવી એટલા દસ દહાડા મોખેદ પાસે યજ્ઞની,

ફરોખશી, બાજ, આફરગાન ને સ્તુમ પઢાવવું.

મીઠાઈ મેવા બીલકુલજ કરવા કે કરાવવા નહી તેમજ શેરડી આખાં નાળાએર મરનારના હાથપગની નીશાની તરીકે બીલકુલજ મુકવા નહી જોઈએ, તેમજ પૈસા નાણું બીલકુલજ મુકવું નહી. એવા વીચાર ને વહેમથી કે રવાનોને ખાફી દુન્યામાં આવવા માટે મુસાફરી ખરચ (ગાડીભાડાંનો ખરચ) કરવા સાફ વાપરવા જોઈએ !

“ મુકતાદની આરાધના ”—તન પાક કરીને જતી વખતે ફુલ અને સુખડ ગુંજસ મુજબ લઈ જવું ને પવિત્રાઈથી કુસ્તી પાદી-આખ કરી, ફુલ ત્યાં મેલી, સુખડ આતશ પર મુકી, સરોશ બાજ તથા જે ગેહ હોએ તે, અને રવાનની નમયતે પતેત કરવી ને ફરજયાત બાંદગી ગુજારવી.

જો કદાચ ત્રાંજો દાહાડે “ ઉજીરન ” ગેહમાં
 ઉઠાણું કરે (કે જે તદ્દનજ ફેકટ છે. ફક્ત
 દુનિયાનાં લોકોનો મેલાવડો કરવો ને ત્યાં
 ભણવાને બદલે તોજતપા ને તારીમારી કરવી
 ને જુઠી જુઠી બાંગો મારી રૂપીઆ ફલાણું
 ફલાણું ફંડમાં આપીઆ કરીને જુઠો દેખાવ
 દેવા સારૂ મીજલસ ભેગી કરવી જે તદ્દનજ
 વાહીઆત અને નકામો ખરચ કેહવાએ) તે
 વખતે ભણાવાનું :—

“ જોરશેદ ” ને “ મેહેર ” ની નીઆએશ.

“ ઉજીરન ગેહ.”

“ સરોશ હાદોખત ” અને

“ પતેત રોઆનની.”

ચારજ શીઆવ ઇજાવવા :—

(૧) ચહારમની ચોથી બાજ વખતે.

(૨) દસમાં પર.

(૩) માસીસા પર.

(૪) વરસી પર.

માણસે પોતાની હૈયાતીમાંજ બને તો
 “જીંદગી” (જીંદગી=હૈયાત અથવા જી-
 વતું) ની કીયા કામ કરાવી નાંખવું
 જોઈએ, એટલે પહેલા ચાર દીવસની કીયા
 મરણ પછવાડે થાએછે તેજ માફક પોતે
 ગુજર્યો હોય તેમ મનમાં સમજી લઈને, બધી
 કીયા કામ પોતાની હૈયાતીમાંજ બને તો કરાવી
 નાંખવી.

જોડાં લગાડવાની કીયા.

આપણી જર્યોશતી કામમાં હાલમાં એક જુઠો
 રીવાજ “જોડાં લગાડવાનો” ચાલુ થઈ પડ્યોછે
 તે એ કે કોઈ મરણ પામે ને જો મરદ હોય તો
 તેની ઓરત સાથે, ને જો ઓરત હોય તો

તેના મરદ સાથે જોડું લગાડવું. કે જેથી આ
 દુન્યામાં જેમ ધણી ધણીઆણી તરીકે રહેતાં
 હતાં તેવીજ રીતે પેલી દુન્યામાંથી મરણ બાદ
 રેહી શકે. એ તદ્દનજ ખોટું કહેવાય. મરણ
 બાદ તો જે આસામીની જેવી કરણી તેવુંજ
 તે ફળ મેળવી શકેછે, તેથી ગુજરવા બાદ
 જોડાંનો સંબંધ રહેતો નથી. જે દીનથી ધણી
 ધણીઆણીની સગાઈ થાય, અને પરણે ત્યારથી
 તે હેયાતી હોય ત્યાં સુધી તેઓ મળી ભેટી
 સરખા એખલાસથી રહે અને પોતાની નેક
 કરજો બળવી, બલાઈના કામોમાં એક બીજાંને
 મદદ કરે, અહુરમજદના તમામ બલા રેવાજો
 પસંદ કરી તેપર અમલ કરે, કુંસપ નહી
 ફેલાવતાં આબાદીનો વધારો ચાહે, તેનું નામ
 “જોડું.” તે ફક્ત જીવતાંનુંજ જાણવું. મ-
 રણ બાદ તેવો કશો સંબંધ રહેતો નથી.

એક દાહાડાથી સાત વરસનાં ગુજર-
નાર બચાંની કીયા—એક દાહાડાથી સાત
વરસનું બચ્ચું મરણ પામે તો દીનના તરીકા
મુજબ ઉપર જણાવેલી રીતે અવલમંજલ
પ્રગાડવું. ત્રીજે દીવસે સરોશની બશનુમને
એક યજ્ઞશની કરાવવી અને ત્રણ દીવસ
“અધવીસુધ્રેમ” ગહેમાં સરોશનું આફરંગાન
તથા સરોશ બાજ ધળવવી. તેમજ ત્રીજી રાત્રે
ઉશહેન ગેહમાં ચાર બાજ ધળવવી :—

પહેલી—રશને આસતાદની.

બીજી—મીનો રામની.

ત્રીજી—સરોશની.

ચોથી—અરદાફવશની, ને સાથે શીઆવ
ધળવવો.

દસમું માસોસો તથા વરસી કરવાનું
પરમાન નથી.

“ સુવાવડી તથા માસીક માંદગી
(દસ્તાન) વાલી ઓરત ગુજરે તેની
કીયા ”:—

સુવાવડી તેમજ દુર બેઠેલી બાધનું મરણ
નીપજે તો આગળ જણાવ્યા મુજબની કીયા
કરાવવી, ને જો ગરીબ માણસની જોગવણથી
બને તોજ તેનું “ નહાન ” આપવું, તેનો
લવાજમ રૂ. ૩૦) ને જો ગુંજસવાળું આદમી
હોય તો “ નીરંગદીન ” કરાવવી, તેનો લવા-
જમ રૂ. ૧૦૦).

“ ગાથા ઘહંબારમાં ગુજરનારની
ક્રિયા ”:—

હાલમાં આપણા લોકોમાં ઉલ્લતો રીવાજ ચાલુ
છે કે જે કોઈ પેહુલા ગાથા ઘહંબારમાં
મરણ પામેતો દર મહીનાના રોજગારની ક્રિયા
અહુરમજ્દ રોજ કરે, બીજો ગાથા હોય તો

ખહમન રોજે ક્રિયા કરે, ત્રીજે ગાથા હોય
તો અરદીખેહેશત રોજે ક્રિયા કરે, ચોથો ગાથા
હોય તો શેહેરેવર રોજે ક્રિયા કરે, પાંચમો
ગાથા હોય તો અસપંદારમદ રોજે ક્રિયા કરે,
પણુ એ રેવાજ તદ્દનજ ખોટો છે.

“સીરોમની ખશનુમન”ની ક્રિયા જે દહાડે
રવાન ગુજરે તે દહાડેથી ત્રીસ દહાડા ગણીને
કરાવવી તથા માસીસો ને દર મહીનાનો
રોજગાર અગીઆર મહીના સુધી દર
મહીનાનો ફરવરદીન રોજે કરે અને
વરસીનો દહાડો આવે (એટલે ગાથાઘહંબારમાં)
ત્યારે માસીસાને દીને જે ક્રિયા ફરમાવી છે
તે કરવી.

“મુસા ફરીમાં કોઈ મરણ પામે તેની
ક્રિયા” —જે કોઈ મુસાફરીમાં ગુજરે તે
તેનાં સગાં વહાલાંઓને મરનારનો દીવસ ખબર
નહી પડે તે એક મહીને ખબર મળે તો

મરનારની નઈઅતે ત્રણ સરૌશ, ત્રણ વંદી-
દાદ, સરૌશનું આફરગાન, અને તેજ
દહાડે “ ઉશહીન ” ગેહમાં ચાર બાજ ને
સાથે શીઆવ ધખવવો.

બીજે દહાડે—ચાહરમ હાવન ગેહમાં કરવું.
તેજ દીવસે દસમાંની ક્રિયા રપીથવન
ગેહમાં કરાવવી. જે કદાચ મરનારની ખબર
એક મહીનો પસાર થયા પછી મળે તો
તેજ દહાડે સીરોમની અને માસીસાની
ક્રિયા કરાવવી.

જે કદાચ એક વરસ પસાર થયા પછી
ખબર મળે તો એકજ દીવસમાં ચાહરમ,
દસમું, માસીસો, વરસીની ક્રિયા કરાવવી.
ને મરનારનો દીવસ નહિ ખબર હોય
તો જે દીવસે ક્રિયા કરે તેજ દીવસ ગણવો,
અથવા તો ફરવરદીન રોજ ને આદર
મહીનો ચાલુ રાખવો.

(નીચલી હકીકત એરવદ બખની
ચોપડીમાંથી ઉતારી લીધી છે.)

પાયદસ્તે જવાની ખીના

મરણુ અવસરે પાયદસ્તે જનારાઓએ
આપણા જરથોસ્તી રેવાજ પ્રમાણે રવાનની
શાંતીને માટે શું શું બંદગી બણવી તે ટુંકમાં
નીચે મુજબ છે. પ્રથમ પાદીઆબ કુસ્તી કરી
ધર આગળ સરોશ બાજ, ગેહ, ખુરશેદ
મેહર નીઆએશ બણી પોતાની ફરજ્યાત
ઉતારી પતેત પરોમાની મુજરનારી નૈયતે
પઢવી; પાયદસ્તે જનારાઓએ રમાલથી
પેવંદ પકડી સરોશની બાજ નીચે મુજબ લેવી.

દનઓથ અહુરહે મજદાઓ
અર્ષેમ વૉહુ ૧. યથા અહુ
અર્ષેમ વૉહુ ૩. ફવરાને

થી કેમના મજદા (જવત) અપહે સુધી
 પઠી બાજમાં સરોશ ઇજદ પનાહ બાદ,
 સરોશ ઇજદ પનાહ બાદ બોલતાં લાસની
 પાછલ ૩૦ કદમ દુર ચાલવું. લાસને દખમાંમાં
 મેલી નસાસાલારે દરવાજો બંધ કીધા પછી
 નીચે મુજબ બાજ મુકવી:—“ નંમસ્ત્યા યા
 આર્મઇતિશ ઇજ્જાયા, નંમસ્ત્યા યા
 આર્મઇતિશ ઇજ્જાયા, નંમસ્ત્યા યા
 આર્મઇતિશ ઇજ્જાયા, અપેમ વોહૂ ૧.
 યથા અહૂ વધયૈ ૨. યસ્નંમથ વહ્મંમથ
 અઓજસ્ય જવરેય આત્તેનામી
 સ્ત્રઘોપહે અપ્યેહે, તજમહે તનુ-માંથહે,
 દરુષિ-દ્રઘોશ આહૂધયૈહે અપેમ વોહૂ
 ૧) હજ્જરેમ બએપજનામ બએવરે
 બએપજનામ, હજ્જરેમ બએપજનામ
 બએવરે બએપજનામ, હજ્જરેમ બએ-

પજ્જનામ અએષરે અએષજ્જનામ ;
 અપેમ વૉહુ ૧). જસ મે અવહ્હે
 મજ્જદ, જસ મે અવહ્હે મજ્જદ, જસ
 મે અવહ્હે મજ્જદ; અમહે હુતાશતહે
 હુરઓધહે, વેરંશ્રમ્મહે અહુરધાતહે
 વનધનત્યાઓસ્ય ઉપરતાતો, શ્વાપહે
 ખધાતહે જરવાનહે અકરનહે જરવાનહે
 દરંધો ખધાતહે અપેમ વૉહુ ૧.

એટલું પઠી પએવંદ છોડી દોખમાનો
 નમસ્કાર નીચે મુજબ પઢવો.

નમસ્કાર દોખમાનો.

ઔજ હુમા ગુનાહ પતેત્ત પશેમાન્
 ઓમ. નમસંતે ઇધ ઇરિસ્તનાંમ
 ઉર્વાનો યજ્જમઈદે યાઓ અપઓનાંમ
 ક્વપયો. અપેમ વૉહુ ૧ (ત્રણ વાર
 પઢે.)

અહમાઇ રએસ્ય; હજરૂમ; જસ
મે અવડ્હે મજદ; કરૂં મોજદ.

ત્યાર પછી નીરંગ ચોપડવો અને પછી
પાણીથી પાદીઆખ કુસ્તી કરી સરોશ બાજ પ-
ઠી ફરજ અદા કરી ઘર તરફ પાછા ફરતાં થોડા
કદમ ચાલી જમણે હાથે કપડાંતું પેવંદ પકડી
તે હાથ જમીન ઉપર મુકીને યથા અહૂ
બધર્યે ૧) પઢે, પછી ત્રણ કદમ ચાલીને બીજી
વાર અને ત્રીજી વાર એજ રવેશે અહુનવર
પઠી ઘર આવી સ્નાન કરી પવિત્ર થવું.

મરણ પ્રસંગે ખુદાના હુકમને
તાબે થવું.

અવસ્તા :—કંધ નો ઇંધ અપાઉમ
અગતો ઇથયેજડ્હતત હય અડ્હુઓત
અઈથયેજડ્હમ અહૂમ આ.

અર્થ :—(સારાં માણસના રવાનને તેનાં
 મરણ પછી ૪ થા દીવસની બામદાદે મીનોષ
 દુન્યામાં બેહમન અમશાસ્પંદ નીચે પ્રમાણે
 આવકાર આપેછે.) “અએ અશો રવાન,
 ફાની (નાશવંત) દુન્યામાંથી આએ હમેશની
 દુન્યા તરફ અમારી આગળ તું બંધે આવ્યું.
 (વંદીદાદ પરગરદ ૧૯, ફ. ૩૧).

અવસ્તા :—પથાંમ જર્વોદાતનાંમ
 જસર્ધતિ યસ્ય દ્રવઘટે યસ્ય અપઓનો
 અર્થ :—(અંતે માનસનો આત્મા)
 “ પોંહચે છે જમાનામાં ઠેરવેલા રસ્તાને—કે જે
 (રસ્તો છે) શું અશોને માટે કે શું દરવંદને
 માટે. ”

માણસ અથવા જનાવરોનો આત્મા તેનાં
 શરીરને છોડીને જ્યારે મીનોષ દુન્યામાં જાય
 છે ત્યારે તેનું મોત અથવા મરણ થયલું

કહેવાયછે. માણસનું મોત થવું કે મરી જવું એટલે તેનું સદંતર નાશુદ્ધ થઈ જવું નથી. અલખત, તેનું શરીર તદ્દન મરણ પામી નાશ થાય છે. તેથી આપણે એમ કહીએ તો ચાલે કે ફલાનાનું શરીર મરણ પામ્યું. હિંદુ લોકોમાં કોઈ મરણ પામે છે ત્યારે કહેવામાં આવે છે કે ફલાનાનો દેહ પડ્યો. વંદોદાદની ૧૯ મી પરગરદ ઉપરથી આપણે જાણી શક્યે છીએ કે મોતથી માણસનો સદંતર નાશ થતો નથી. માણસ પોતાનાં શરીરમાં એક અમર આત્મા ધરાવે છે. મોત આ આત્માની નીસ્તી ઉત્પન્ન કરતું નથી. આત્માનું શરીરથી છુટા પડી કોઈ બીજી હસ્તીમાં જવું તેનું નામ મોત. મોત રવાનની હાલતમાં ફેરફાર કરે છે, તેનો નાશ કરતું નથી. ઈંગ્રેજીમાં કહેવત છે કે Man is mortal

એટલે માણસ મોતને આધીન છે. માણસ
 બોલ જેને ફારસીમાં મર્દ, અને અવસ્તામાં
 મૃત્યુ, તથા સંસ્કૃત મર્ત્ય કરી કહે છે તેનો
 અર્થ મોતને લાયકનો કરી થાય છે. ગયોમર્દ
 જે સૌથી પહેલો માણસ થઈ ગયો છે તેનાં
 નામનો અર્થ પણ ગયોમર્દ એટલે મોતને
 લાયકનીજ જીંદગી ધરાવનાર કરી થાય છે.
 આ ઉપરથી જણાય છે કે માણસ રોજ
 અવલથી પોતાની જીંદગી સાથે મોતને લેતું
 આવે છે. દરેક નીઆએશ તથા યસ્તને છેડે
 આપણે બણે છીએ કે “મન્ આનો
 આવાયદ્ શુદન્” એટલે કે મને તે તરફ
 (પેલી દુન્યામાં) જવું છે યાને મરણ પામવું
 છે. વંદીદાદની ૧૯ મી પરગરદમાં જણાવેલું
 છે કે “શું બલાં કે શું બુડાં સર્વને માટે
 મોત સરજેલું છે.

એક કારસી સાયર કહે છે કે:—

“ સખાતી ન દારદ્ જહાંન અએ પીપર,
એ ગફલત મખર ઉમર દર વએ બસર. ”

અર્થ :—અએ બેટા, જહાનમાં જીવવું
ચોક્કસ નથી, માટે તું ગફલતીમાં તારી ઉમર
ના ગુજાર.

એક કવિએ નીચે મુજબ લખ્યું છે:—

આયા હએ સો જાયગા રાજ રંક ફકીર,
કોઇ સિંહાસન ચહડ ચલે કોઇ બાંધ જંજીર

એટલે કે જેણે દુન્યામાં જન્મ લીધો તે
કોઇ દીવસે મરવાનોજ પછી તે મોટો રાજ
હોય, અથવા ગરીબ ફકીર હોય; સૌને ત્યાં
મીનોષ દુન્યામાં જવાનું છે. દસ્તુર આદરખાદ
મારાસ્પંદની આ શીખામણ છે કે “ પશ્ચે
રક્તન રાહે ઓપુલ ” એટલે આખરે પુલના
રસ્તા તરફ જવું છે, યાને મરવું છે.

દસ્તુર દારાબ પાહલન પોતાનાં ફરજ્યાત
 નામામાં જણાવે છે કે “ આગલા અશો
 દસ્તુરોએ ફરમાવ્યું છે કે ગુજરેલાઓ પછવાડે
 રડવું નહીં જોઈએ, કારણ કે ગુજરનારનાં
 સગાંઓ રડે અને જારી કરે છે તેથી તે
 રવાનને ધણીએક રંજ અને બેદાદી પહોંચે છે.
 રડવા અને જારી કરવાથી જે આંસુ પડે છે
 તેથી મીનોઇ જેહાંનમાં એક પાણીની નદી
 બને છે. આ નદીને લીધે તે રવાનને બહેશતમાં
 ચાલી જતાં ધણી મુશકેલી પડે છે, જેથી તે
 રવાન પોતે પણ પેલી નદી આગળ જારી
 અને ફરીઆદ કરે છે કે “ મેં પોતે તો તમે
 સાથે કંઈ ખુરાઈ કીધી નથી અને તમે મારી
 ઉપર શા માટે રડન કરીને એટલી બધી બેદાદી
 વાપરો છો ? તમે રડન કરીને મારા રસ્તામાં
 શા માટે હરકત નાખો છો ? ” વંદીદાદની ત્રીજી

પરગરદ પ્રમાણે જે ઠેકાણે ગુજરેલાંઓ પાછલ માહતમ ચાલતી હોય તે ઠેકાણે યજ્ઞ, અમ-શારપ'દોનું આવવું કમ થાય છે.

આપણો જરથોસ્તી રેવાજ એ છે કે માણસ ગુજરે કે તેની નૈયતે પવિત્ર અવસ્તાના કલામો તુરત બાણવા શર કરવા અને ત્યાં ઇજ્ઞ અમ-શારપ'દોને આમનત્રણ કરી તે રવાનની પાસબાની કરવા આગ્રહ કરવો. ખાસ કરી સરોશ યજ્ઞ રવાનની પોશતપનાહ માટે ત્યાં આવે છે અને પેલા રવાનને પોતાની પનાહમાં લે છે. હવે જો મહાતમપોશા ચાલુ રહે તો વંદીદાદમાં જણાવ્યા પ્રમાણે ફરેશતાઓનું ત્યાં આવવું કમ થાય અને પેલા રવાનને તેથી અતી મુશકેલી થાય એ દેખીતું છે. વળી ઉપર દસ્તુર દ્વારાજ પાહલનના કહેવા મુજબ તેને બહેસ્તમાં જતાં મુશકેલી લાગે છે. એ બીજેરે

ખીજ દાખલાઓ આપણેને એટલુંજ જણાવે છે કે મોહત પાછળ માહતમ કરવી શુનાહ છે. તેથી આસપાસનાઓની તનદરોસ્તી ઉપર ખરાબ અસર થાય છે. ઘર ધણીઆણી અને ઘર ધણીની એ વેળા સૌથી મોટી ફરજ છે કે તેઓએ શાંત મન, સખુરી અને હિમ્મતથી આવી પડેલી આફત ખમવી અને ખોદાપર વિશ્વાસ રાખી તેના હુકમને તાબે થવું તથા પોતાનાં કુટુંબના નાનાં મોટાંઓને માહતમ નહીં કરવાનો ખોધ આપવો. આપણા ધર્મને લગતી એક કેતાબમાં કહેલું છે કે આપણુ ઇનસાનોએ પાક દાદારને કબુલાત આપીને આ દુન્યામાં જન્મ લીધો છે. તે કબુલાત એ છે કે “ રસેમ્ એએ ગેતી પદીરેમ્ અનાઇ ખુરસંદે હોમ પ મર્ગી.” (અઓગેમ દએચાના કલામો).

ઉપલા પાજંદ કલામેનો સાર એ છે કે “આ દુન્યામાં હું જન્મ લેઉં છું, એ ગેતી દુન્યામાં મારા ઉપર જે જે દુખો આવી પડે તેને હું સખુરીથી શોશીશ, પછી તે દુખ વહાલામાં વહાલા ખેશીનું મરણનું હશે તો તેવા મોત ઉપર પણ હું સખુરી પકડી રાજી થઈશ.” આ દુન્યાનાં જનમ લેનાર દરેક માણસ ઉપર કોઈ કોઈ વેળા સુખ અને દુખ આવી પડે છે. જ્યારે સુખ અને મજાહનો વખત આવે ત્યારે છલકાઈ નહીં જવું તેમ દુખ અને આફત વેળા ગભરાઈ જઈને વીલાપ નહીં કરવો, એવી કબુલાત દરેક જરથોસ્તી, દીનમાં દાખલ થતી વેળા આપે છે. પતેલ પશેમાની ભણતાં આપણે જે કબુલાત આપ્યે છીએ તે યાદ રાખી જે કોઈ જીંદગી ગુજરશે તે પોતે સુખી અને શાંત જીંદગી ગુજરવા ઉપરાંત

(૪૮)

પોતાની સાથે સમાગમમાં આવનારાં ધનસાંતેને
 પણ સુખી કરશે. તે પતેતના કલામે આ છે:—
 “ય નેકી સેપાસદાર હોમ, ઔજ અનાઈ
 ખોરસંદ હોમ. યાને કે “ખોદા તરફથી
 મને જે સુખ મલશે તે માટે તે સાહેબના
 શોકરાના કરીશ અને જે કાંઈ દુખ પોંહયશે
 તો તે માટે બળાપો નહી કરતાં ખોદાનાં
 કાંધેલાં પર રાજ થમશ.” (જુઓ શુદ્ધ ખોરદેહ
 અવસ્તા માયનીના સાર સાથે—કર્તા
 એરવદ બરજેરજ એરચજ બજાં; પાના
 (૩૧૧-૩૨૩)

પ્રુલાસો.

આ નિબંધ બાબે હુંક પ્રુલાશો કરવો ઘટતું
ધારું છું. એ મારા અભ્યાસનું પરીણામ છે
ને મોખેદોના લવાજમ બાબે જાણવું જે જેની
ગુંજાસ ને સંપજ તેવી રીતે આપ લેનો વીચાર
કરવો. તદનજ અંદર દર્શાવેલોજ લવાજમ
આપવો બંધણુ કરતા નથી. તે નિયમ ધ્યાનપર
લેઈને દરેક જણે વરતવું. એ બાબદમાં મારા એક
બણેલા એરવદ મીત્રની સલાહ ને વિચાર મુજબ
ઘટતી સુચનાઓ સ્વીકારી છે ને તે બધી સલાહને
માટે તેમજ મારો આ નિબંધ તપાસી
જવામાં તકલીફ પડી છે તે માટે આ ટકે
મોહટો આભાર માનું છું.

મ. જા. ભાઈના.

મુખ્યઃ

નંબર ૧૪૨ લાલખાગ, પરેલ, ધી
ન. પીતીત પારસી ઓરફનેજ કુપ્ત
પ્રિંતોંગ વર્કસમાં મેહેરજી બી. મીઠાપવાલાએ
છાપ્યું છે અને મ૦ જા૦ ભાઈનાએ ખેતવાડી
૧૧ મી ગલીમાંથી પ્રગટ કર્યું છે.

